

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่หลากหลาย มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง และสวยงาม การท่องเที่ยวจึงมีบทบาทสำคัญในการนำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศเป็นจำนวนมากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงมีบทบาทสำคัญที่ช่วยให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจ และสังคม เพราะนอกจากจะสามารถนำรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมากแล้ว ยังมีส่วนช่วยในการสร้างงานและ ช่วยกระจายความเจริญออกไปสู่ภูมิภาคได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

อุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยว นับได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่น่ารายได้เข้าประเทศเป็นอันดับต้นๆ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้รัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญและดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยไปยังนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมากขึ้น โดยเริ่มให้มีการประชาสัมพันธ์ “ปีท่องเที่ยวไทย” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา ทำให้ปริมาณนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาสู่ประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้น จากข้อมูลของ WTO ที่ได้ระบุในโครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวไทย สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่า อัตราการขยายตัวของการท่องเที่ยวประเทศไทยสูงถึงร้อยละ 5.7 ต่อปี รวมทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยก็ได้ให้ความสำคัญ หันมานิยมท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น ส่งผลให้ธุรกิจหลากหลายประเภทเติบโตตามไปด้วย อาทิ ธุรกิจ โรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร ขนส่ง ฯลฯ อีกทั้งสร้างรายได้และอาชีพให้กับประชาชนในแต่ละภูมิภาคและท้องถิ่น ผลจากการศึกษาของ WTO มีอัตราการขยายตัวของรายได้ร้อยละ 3.2 ซึ่งหากพิจารณาในแง่ด้านเศรษฐกิจจากจำนวนรายได้และ จำนวนของนักท่องเที่ยว นับว่าแนวโน้มด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีอัตราที่เพิ่มขึ้นมาตลอด

ประเทศไทยมีแหล่งประวัติศาสตร์จำนวนมาก กระจายอยู่ตามภาคต่างๆ ทั่วประเทศไทย และมีความเป็นเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมเฉพาะในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งเป็นจุดดึงดูดสำคัญด้านการท่องเที่ยว แต่การเปิดแหล่งประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยขาดการจัดการที่ดีอาจทำให้โบราณสถานและสภาพแวดล้อมของแหล่งประวัติศาสตร์เกิดความเสื่อมโทรมได้ ซึ่งอาจยากต่อการฟื้นฟูแก้ไขให้กลับคืนสู่สภาพเดิม และส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในที่สุด

สำหรับการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอุษายามีอัตราเติบโตเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา คิดเป็นร้อยละ 11.52 โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.00 และชาวต่างชาติมีอัตราเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.43 จะเห็นได้ว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวต่างชาติมีส่วนการเพิ่มขึ้นที่ มากกว่าชาวไทย

(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2550 : ออนไลน์) การที่อัตรา การท่องเที่ยวในจังหวัดอยุธยาเติบโตเพิ่มขึ้นมีผลมาจาก การจัดกิจกรรมสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี อาทิ งาน “อยุธยา มหามงคลท้าวไหว่พระ 9 วัด” การเดินทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชมโบราณสถานด้วยรถจักรไอน้ำ ในเส้นทางกรุงเทพ-อยุธยา การล่องเรือเที่ยวอยุธยา ฯลฯ โดยอยุธยาใช้ความเป็น “เมืองมรดกโลก” เป็นจุดขายการท่องเที่ยวที่ช่วยดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ ซึ่งมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่งโดยเฉพาะ โบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้นแต่มีความแตกต่างจาก แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นประเภทอื่น เนื่องจากมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรม และสังคม รวมถึงความผูกพันทางจิตใจต่อชนรุ่นหลัง นอกจากนี้จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังได้รับการรองรับจากองค์การศึกษาวิทยาาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ให้เป็นสถานที่มรดกโลกทางวัฒนธรรม เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2534 (นุชศินี ยศปกรณ์, 2546 : 2) จึงส่งผลให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีชื่อเสียงทั่วโลกเนื่องจากความมีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยานักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศจึงให้ความสนใจที่จะมาเที่ยวชมเป็นจำนวนมาก ธุรกิจท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยว การที่จะทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกประทับใจเกิดความพึงพอใจในการท่องเที่ยว

สถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่วนใหญ่เป็นโบราณสถาน ได้แก่ วัด และพระราชวังต่างๆ พระราชวังในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีอยู่ 3 แห่ง คือ พระราชวังหลวง วังจันทร์เกษม หรือวังหน้า และวังหลัง นอกจากนี้ยังมีวังและตำหนักนอกอาณาเขตพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นที่สำหรับเสด็จประพาส ได้แก่ พระราชวังบางปะอิน ในเขตอำเภอบางปะอิน ซึ่งนับว่าเป็นแหล่งสำคัญของการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังเป็นราชธานีที่เก่าแก่ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจที่เสริมสร้างอารยธรรมของหมู่ชาวมลมนุษย์ชาติ สร้างสรรค์ความเจริญรุ่งเรืองในด้านศิลปวัฒนธรรมทำให้ประชาชนชาวไทยและชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีค่านิยมและพฤติกรรมที่ดีและเป็นการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีงามเช่นกัน ทำให้หันมานิยมเดินทางท่องเที่ยวในเชิงศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี โดยเฉพาะ พระราชวังบางปะอิน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริหารจัดการพระราชวังบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถทำให้นักท่องเที่ยวประทับใจ และสนใจที่จะกลับมาเยือน นอกจากนี้ ยังเป็นแนวทางในการบริหารจัดการของพระราชวังบางปะอินให้มีประสิทธิภาพตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาเที่ยวชมพระราชวัง บางปะอิน
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมพระราชวังบางปะอิน
3. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริหารจัดการพระราชวังบางปะอิน
4. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชม พระราชวังบางปะอิน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
5. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริหารจัดการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชม พระราชวังบางปะอิน
6. เพื่อเปรียบเทียบความระดับพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชม พระราชวังบางปะอิน จำแนกตามพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมพระราชวังบางปะอิน
7. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการกับระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชม พระราชวังบางปะอิน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรต้น หรือตัวแปรอิสระ (Independent) และ ตัวแปรตาม (Dependent) ซึ่งสามารถแสดงเป็นภาพของกรอบแนวคิดดังภาพประกอบ 1

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดสมมติฐานของผู้ใช้บริการดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชม แยกต่างกันได้ มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ พระราชวังบางปะอิน แยกต่างกันได้
2. ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชม แยกต่างกันได้ มีระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชม พระราชวังบางปะอิน แยกต่างกันได้
3. พฤติกรรมที่มาจากนักท่องเที่ยวชมพระราชวังบางปะอิน แยกต่างกันได้มีระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชม พระราชวังบางปะอินแยกต่างกันได้
4. ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการมี ความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชม พระราชวังบางปะอิน

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาเชิงสำรวจ โดยการเก็บข้อมูลจากการออกแบบสอบถามร่วมกับการสังเกต กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาเที่ยวชม พระราชวังบางปะอิน

1. ขอบเขตของประชากร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือการจดบันทึกข้อมูล นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาเที่ยวชม พระราชวังบางปะอิน ซึ่งมีประชากร จำนวน 406,082 คน (พระราชวังบางปะอิน. 2550 : ไม่ปรากฏเลขหน้า)
2. ขอบเขตของเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัย พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริหารจัดการพระราชวังบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยกำหนดตัวแปรที่จะศึกษา ดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ

2.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

2.1.1.1 เพศ

2.1.1.2 อายุ

2.1.1.3 อาชีพ

2.1.1.5 รายได้

2.1.1.6 สถานภาพสมรส

2.1.1.7 ที่พักอาศัย

2.1.1.8 ภูมิสำเนา

2.1.2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมพระราชวังบางปะอิน

2.1.2.1 เหตุผลที่มาเที่ยว

2.1.1.2 วิธีการเดินทาง

2.1.1.3 จำนวนสมาชิกที่ร่วมเดินทาง

2.1.1.4 เวลาที่ใช้ในการเที่ยวชม

2.1.1.5 ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

2.1.1.6 การรับรู้ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว

2.2 ตัวแปรตาม

2.2.1 ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาเข้าชมพระราชวังบางปะอิน

2.2.1.1 ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่

2.2.1.2 ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ

2.2.1.3 ด้านอำนวยความสะดวก

2.2.1.4 ด้านทำเลที่ตั้ง

2.2.2 ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ พระราชวังบางปะอิน

2.2.2.1 ด้านการวางแผนให้บริการ

2.2.2.2 ด้านการจัดองค์การเพื่อบริการ

2.2.2.3 ด้านการจูงใจการให้มาใช้บริการ

2.2.2.4 ด้านการควบคุมคุณภาพบริการ

3. ขอบเขตของสถานที่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย ได้แก่ พระราชวังบางปะอิน จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา

4. ขอบเขตของเวลา ระยะเวลาที่ทำการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือน

ตุลาคม ถึงธันวาคม พ.ศ. 2550

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยส่วนบุคคล และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา

2. ผลการวิจัยที่ได้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในและ ปรับปรุงพัฒนาอนุรักษ์ ใน

พระราชวังบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. เพื่อเป็นแนวทางให้กับ พระราชวังบางปะอิน นำไปใช้ประกอบการวางแผน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้มากยิ่งขึ้น

4. เพื่อนำผลวิจัยไปปรับปรุงแก้ไขและนำไปพัฒนาต่อไปให้สอดคล้องกับความต้องการของ พระราชวังบางปะอิน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะส่วนตัวของบุคคลของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมพระราชวังบางปะอิน โดยประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพสมรส ที่พักอาศัย และภูมิลำเนา

นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพระราชวังบางปะอิน ทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่มากับบริษัทท่องเที่ยว หรือ มาด้วยตนเองด้วยความสมัครใจ เพื่อท่องเที่ยวพักผ่อน

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติแสดงออกมา หรือมีความรู้สึกนึกคิด และปฏิบัติหรือแสดงออกมาให้เห็น ได้แก่ วิธีการเดินทาง จำนวนสมาชิกที่ร่วมเดินทาง เวลาที่ใช้ในการเที่ยวชม ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง การรับรู้ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว ประเภทที่ต้องการ ความต้องการใช้บริการ และความคิดเห็นที่จะใช้บริการ พระราชวังบางปะอิน

ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว หมายถึง ความรู้สึกของผู้มารับบริการที่มีต่อการบริการที่ พระราชวังบางปะอิน ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านคุณภาพการให้บริการ

ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ หมายถึง เจ้าหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส บริการด้วยความรวดเร็ว บริการด้วยความเต็มใจ เจ้าหน้าที่ให้เกียรติกับลูกค้า และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของเจ้าหน้าที่

ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ หมายถึง ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะได้รับจากการเข้าชม พระราชวังบางปะอิน เช่น บริการความสะดวก ด้านการมีเจ้าหน้าที่นำชมและมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เป็นต้น

ด้านอำนวยความสะดวก หมายถึง การได้รับความสะดวกในด้านต่างๆ เช่น การให้ข้อมูลแก่ผู้มาเข้าชมพระราชวังบางปะอิน เป็นต้น

ทำเลที่ตั้ง หมายถึง ทำเลที่ตั้งของพระราชวังบางปะอิน ตั้งอยู่ ติดถนนใหญ่ ใกล้แหล่งชุมชน สถานที่จอดรถปลอดภัย เป็นต้น

การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆของ พระราชวังบางปะอิน เพื่อให้การดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยมีการนำกระบวนการบริหารด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการจูงใจ และด้านการควบคุมมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการ

การวางแผนให้บริการ หมายถึง การกำหนดเป้าหมายขององค์กร การกำหนดกลยุทธ์ทั้งหมด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การพัฒนาส่วนประกอบของแผน เพื่อประสมประสานกิจกรรมและการประสานงานกัน ในงานวิจัยนี้เป็นการวางแผนดำเนินการของ พระราชวังบางปะอิน

การจัดองค์กรเพื่อให้บริการ หมายถึง เป็นการพิจารณาว่างานอะไรที่จะต้องทำ การกำหนดบุคคลที่จะ ต้องทำวิธีการจัดกลุ่มงานนั้น บุคคลใดมีส่วนงานขึ้นกับผู้บริหารคนใด และระดับการตัดสินใจที่จะต้องเกิดขึ้น ในงานวิจัยนี้เป็นการจัดองค์กร พระราชวังบางปะอิน

การจูงใจให้มาใช้บริการ หมายถึง การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในพระราชวังบางปะอิน ที่เน้นการให้บริการ ความร่วมมือร่วมใจเพื่อสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว

การควบคุมคุณภาพการบริการ หมายถึง การวัดและการแก้ไขการทำงาน เพื่อให้แน่ใจว่า วัตถุประสงค์และแผนงานของ พระราชวังบางปะอิน มีการใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ การควบคุมเป็นกระบวนการออกข้อกำหนด ซึ่งกำกับกิจกรรมการปฏิบัติขององค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและมาตรฐานที่กำหนดไว้